

**KREATÍV-PRODUKTÍV GYAKORLATOK
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY *A KIS HERCEG* CÍMŰ MŰVE
ELEMZÉSÉNEK ELŐKÉSZÍTÉSÉHEZ**

BENKES ZSUZSA

0. Bevezetés

Antoine de Saint-Exupéry: *A kis herceg* című műve megjelenésének ötvenedik évfordulójára emlékezve 1995-ben a 13-14 éves korú tanulók „Nyelvünkben élünk” magyar nyelvi kommunikációs versenye országos döntőjének írásbeli és szóbeli feladatainak egy részét e mű köré csoportosítottuk. A feladatok között a következőkben bemutatott két – a kreatív szövegmegközelítés körébe sorolható – kreatív-produktív gyakorlat is szerepelt.

Az ilyen típusú gyakorlatok alkalmazása egy olyan országos versenyen, amelynek 86, az ország valamennyi megyéjét képviselő, különböző iskolatípusban és különböző tantárgyi programok szerint haladó tanulók a résztvevői, egyrészt jó alkalom arra, hogy széles körű tapasztalatokat szerezhessük azokról a háttérismeretekről, amelyeket a versenyzők az adott szövegek megközelítéséhez felhasználtak, másrészt ‘minták’ a nagyobb terjedelmű szövegek elemzésének kreatív módon történő előkészítésére.

1. Kreatív-produktív gyakorlatok

A kreatív-produktív megközelítés lényegét korábbi publikációinkban részletesen megvilágítottuk. Itt most csak röviden utalunk arra, hogy ennek a nem hagyományos szövegmegközelítésnek az a lényege, hogy az elemzésre kiválasztott szöveg (esetünkben szövegrész) eredeti formájának bemutatását megelőző, az adott szöveg meghatározónak tartott jelentéshordozó elemein (elemeivel) végeztetünk kreatív műveletet.

A két gyakorlat közül az elsőből (lásd 1.1.), az alapvetőnek tartható szövegalkotó tényezők közül – az iskolai oktatásban csak ritkán megfigyeltetett – fizikai megjelenési formával kapcsolatos gyakorlat eredményeiből tapasztalatokat szerezhettünk arról, hogy milyen ismeretekkel rendelkeznek a versenyzők egy adott szöveg lexikai anyaga különféle vizuális megjelenési formákba való elrendezhetőségének lehetőségeiről, valamint ezeknek a lehetőségeknek formai és jelentéstani szövegfelépítést meghatározó következményeiről.

A második (lásd 1.2.) – a világdarab bal kapcsolatos – gyakorlat eredményeiből kaphattunk arról, hogy a versenyzők az adott szöveg makrokompozícióegységének más makroegységgel való felcserélésekor vagy helyettesítésekor tisztában vannak-e a lehetőségek nyelvi jelentéstani és formai szövegfelépítést meghatározó következményeivel, valamint azokkal a következményekkel, amelyek ezekkel a változtatásokkal az adott szövegben feltételezetten kifejezésre jutó világdarabra vonatkozóan járnak.

1.1. Egy adott szöveg fizikai megjelenési formájával kapcsolatos gyakorlat

Ehhez a gyakorlathoz Antoine de Saint-Exupéry A kis herceg című művének 18. fejezetét választottuk. A gyakorlathoz kiválasztott szövegrészlet eredeti fizikai megjelenési formája az Antoine de Saint-Exupéry A kis herceg, Postabank, Budapest, 1995. kötet 58-59. oldalán a következő (lásd T1).

T1

A kis herceg nekivágott a sivatagnak, de nem találkozott, csak egy virággal. Egy háromszirmú, semmi kis virággal.

– Jó napot! – mondta a kis herceg.

– Jó napot! – mondta a virág.

– Hol vannak az emberek? – kérdezte udvariasan a kis herceg.

A virág látott egyszer egy bandukoló karavánt.

– Az emberek? Van belőlük, azt hiszem, hat vagy hét. Évekkel ezelőtt láttam őket, de sosem lehet tudni, hol merre vannak.

Viszi, sodorja őket a szél. Nagy baj nekik, hogy nincs gyökerük!

– Viszontlátásra! – mondta a kis herceg.

– Viszontlátásra! – mondta a virág.

A feladatot a következőképpen fogalmaztuk meg.

Antoine de Saint-Exupéry A kis herceg című könyvéből vett alábbi részletet nem a szerzője által megalkotott formában látod, olvashatod. Az átalakított szövegből – az eredetihez képest – hiányoznak az abban alkalmazott írásjelek és a nagybetűs mondatkezdések is.

Bontsd a szöveget szövegmondatokra; tedd ki az általad alkalmazandónak ítélt írásjeleket, majd írd át az így létrehozott szöveget az általad elképzelt bekezdéstagolásnak megfelelően!

a kis herceg nekivágott a sivatagnak de nem találkozott csak egy virággal
egy háromszirmú semmi kis virággal jó napot mondta a kis herceg jó
napot mondta a virág hol vannak az emberek kérdezte udvariasan a kis
herceg a virág látott egyszer egy bandukoló karavánt az emberek van
belőlük azt hiszem hat vagy hét évvel ezelőtt láttam őket de sosem
lehet tudni hol merre vannak viszi sodorja őket a szél nagy baj nekik hogy
nincs gyökerük viszontlátásra mondta a kis herceg viszont látásra mondta
a virág

Tekintettel arra, hogy ezt a feladatot a 86 résztvevő többsége szinte azonos színvonalon oldotta meg, az előforduló megoldásokat 5 versenyző (7., 20., 32., 70. és 102.) megoldásának összesítésével (lásd 1. táblázat), valamint teljes megoldásuk bemutatásával szemléltetjük.

A táblázatban azt tüntettük fel, hogy az egyes versenyzők (akiket nevezési számuk megtartásával jelöltünk) hol fejeztek be egy szövegmondatot [„|”], hol használtak nagy-

betűs mondatkezdést [„*”], milyen sorvégi írásjelet alkalmaztak, hány bekezdésre tagolták a szövegrészletet [„→”]. A táblázat utolsó vízszintes sorában a versenyzők által létrehozott szövegmondatok, valamint bekezdések számát jeleztük.

T1/0	T1	7	20	32	70	102
a kis herceg nekivágott a sivatagnak	→*,	→*,	→*,	→*,	→*,	→*,
de nem találkozott	,	,	,	,	,	,
csak egy virággal	.	.	.	.	.	.
egy háromszirmú semmi kis virággal	*.	.	*.	.	*.	.
jó napot	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–
mondta a kis herceg	.	.	.	.	.	.
jó napot	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–
mondta a virág	.	.	.	.	.	.
hol vannak az emberek	*?–	*?–	*?–	*?–	*?–	*?–
kérdezte udvariasan a kis herceg	.	.	.	.	.	.
a virág látott egyszer egy bandukoló karavánt	→*.	→*.	→*.	→*.	→*.	→*.
az emberek	*?	*?	*?	*?	*?	*?
van belőlük azt hiszem hat vagy hét	*.	*.	*.	*.	*.	*.
évekkel ezelőtt láttam őket	*.	*	*	*	*	*
de sosem lehet tudni hol merre vannak	*.	.	.	.	.	.
viszi sodorja őket a szél	*.	*.	*.	*.	*.	*.
nagy baj nekik	*	*	*	*	*	*
hogyan nincs gyökerük	.	.	.	.	.	.
viszontlátásra	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–
mondta a kis herceg	.	.	.	.	.	.
viszontlátásra	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–	*!–
mondta a virág	.	.	.	.	.	.
	14/2	12/2	13/2	12/2	13/2	12/2

1. táblázat

Válogatás a versenyzők megoldásaiból.

7.

A kis herceg nekivágott a sivatagnak, de nem találkozott, csak egy virággal; egy háromszirmú, semmi kis virággal.

– Jó napot! – mondta a kis herceg.

– Jó napot! – mondta a virág.

– Hol vannak az emberek? – kérdezte udvariasan a kis herceg.

A virág látott egyszer egy bandukoló karavánt.

– Az emberek? Van belőlük, azt hiszem, hat, vagy hét. Évekkel ezelőtt láttam őket, de sosem lehet tudni, hol, merre vannak. Viszi, sodorja őket a szél. Nagy baj nekik, hogy nincs gyökerük!

– Viszontlátásra! – mondta a kis herceg.

– Viszontlátásra! – mondta a virág.

20.

A kis herceg nekivágott a sivatagnak, de nem találkozott csak egy virággal. Egy háromszirmú, semmi kis virággal.

– Jó napot! – mondta a kis herceg.

– Jó napot! – mondta a virág.

– Hol vannak az emberek? – kérdezte udvariasan a kis herceg.

A virág látott egyszer egy bandukoló karavánt.

– Az emberek? Van belőlük, azt hiszem, hat vagy hét. Évekkel ezelőtt láttam őket, de sosem lehet tudni, hol, merre vannak. Viszi, sodorja őket a szél. Nagy baj nekik, hogy nincs gyökerük!

– Viszontlátásra! – mondta a kis herceg.

– Viszontlátásra! – mondta a virág.

32.

A kis herceg nekivágott a sivatagnak, de nem találkozott, csak egy virággal, egy háromszirmú, semmi kis virággal.

– Jó napot! – mondta a kis herceg.

– Jó napot! – mondta a virág.

– Hol vannak az emberek? – kérdezte udvariasan a kis herceg.

A virág látott egyszer egy bandukoló karavánt.

– Az emberek? Van belőlük, azt hiszem, hat, vagy hét. Évekkel ezelőtt láttam őket, de sosem lehet tudni, hol, merre vannak. Viszi, sodorja őket a szél. Nagy baj nekik, hogy nincs gyökerük!

– Viszontlátásra! – mondta a kis herceg.

– Viszont látásra! – mondta a virág.

70.

A kis herceg nekivágott a sivatagnak, de nem találkozott csak egy virággal. Egy háromszirmú, semmi kis virággal.

– Jó napot! – mondta a kis herceg.

– Jó napot! – mondta a virág.

– Hol vannak az emberek? – kérdezte udvariasan a kis herceg.

A virág látott egyszer egy bandukoló karavánt.

– Az emberek? Van belőlük, azt hiszem, hat, vagy hét. Évekkel ezelőtt láttam őket, de sosem lehet tudni, hol, merre vannak. Viszi, sodorja őket a szél. Nagy baj nekik, hogy nincs gyökerük!

– Viszontlátásra! – mondta a kis herceg.

– Viszont látásra! – mondta a virág.

102.

A kis herceg nekivágott a sivatagnak, de nem találkozott, csak egy virággal, egy háromszirmú, semmi kis virággal.

– Jó napot! – mondta a kis herceg.

– Jó napot! – mondta a virág.

– Hol vannak az emberek? – kérdezte udvariasan a kis herceg. A virág látott egyszer egy bandukoló karavánt.

- Az emberek? Van belőlük, azt hiszem, hat, vagy hét. Évekkel ezelőtt láttam őket, de sosem lehet tudni, hol, merre vannak. Viszi, sodorja őket a szél. Nagy baj nekik, hogy nincs gyökertük!
- Viszontlátásra! – mondta a kis herceg.
- Viszont látásra! – mondta a virág.

Az 1. táblázathoz és a versenyzők megoldásaihoz a következő megjegyzéseket fűzzük.

- Az eredetivel megegyező számú szövegmondatok létrehozása egyetlen résztvevő megoldásában sem szerepel. Szinte kivétel nélkül a „De” kötőszóval kezdődő eredeti szövegmondatot tagmondatként szerepeltetik (megoldásaikban minden bizonnyal visszacseng a „de-vel nem kezdünk mondatot” ’szabály’ begyakorlottsága). Ugyancsak kevesen tekintik külön szövegmondatnak az „Egy háromszirmú, semmi kis virággal” hiányos mondatot, figyelemreméltó a 7. számú tanuló ezen a helyen alkalmazott „;”-s megoldása.
- Ami a bekezdésekre tagolást illeti, a versenyzők túlnyomó többsége az eredetivel megegyező két bekezdésre bontotta a szöveget.
- Mint a bemutatott megoldások is jól mutatják, a versenyzők tisztában vannak mind a ’párbeszéd helyesírása’-val, mind a tagmondatokat elválasztó és a mondatzáró írásjelek megfelelő alkalmazásával. A táblázatban nem tüntettük fel a központosítás egyéb eseteit. Itt jegyezzük meg, hogy a versenyzők legtöbbje kizárólag a „csak” előtti vessző szerepét nem ismerte fel (lásd például 20., 70.), illetve ugyancsak többségük tesz vesszőt helytelenül a mondatrészeket kapcsoló „vagy” elé (lásd például 7.). Az eredeti szöveg „hol-merre” szókapcsolata írásmódja egyetlen megoldásban sem szerepel, helyette valamennyien a „hol, merre” formát alkalmazzák.

1.2. Egy adott szövegben feltételezetten kifejezésre jutó világdarab elrendezhetőségével kapcsolatos gyakorlat

Ehhez a gyakorlathoz Antoine de Saint-Exupéry A kis herceg című művének 20. fejezetét választottuk. A gyakorlathoz kiválasztott szövegrészlet eredeti fizikai megjelenési formája az Antoine de Saint-Exupéry A kis herceg, Postabank, Budapest, 1995. kötet 60-62. oldalán a következő (lásd T2). A kihagyott eredeti bekezdés helyére javasolt más bekezdések az említett kötetben az A: 21. fejezet 68-69.; B: 15. fejezet 53.; D: 19. fejezet 60. oldalain olvashatók.

T2

Egy szép napon aztán, miután sokáig vándorolt homokon, sziklákon, havon keresztül, a kis herceg végre rábukkant egy útra.

És az utak mind az emberekhez vezetnek.

– Jó napot! – mondta.

Virágzó rózsakert előtt állt.

– Jó napot! – mondták a rózsák.

A kis herceg csak nézte őket. Mind olyanok voltak, mint a virágja.

– Kik vagytok? – kérdezte meglepetten.

– Rózsák vagyunk – felelték a rózsák.

– Ó! – mondta a kis herceg.

És nagyon boldogtalannak érezte magát. Neki a virágja azt mesélte, hogy sehol a világon nincsen párja; és most ott volt előtte ötezer szakasztott ugyanolyan, egyetlen kertben!

„Hogy bosszankodnék, ha látnám! – gondolta. – Iszonyatosan köhécselné, és úgy tenne, mint aki a halálán van, csak hogy neveltségessé ne váljék. Nekem pedig úgy kellene tennem, mintha ápolnám; különben még valóban meghalna, csak hogy megszégyenítsen ...”

És utána még ezt gondolta: „Azt hittem, gazdag vagyok, van egy párjanincs virágom; és lám nincs, csak egy közönséges rózsám. Ezzel meg a három térdig érő vulkánommal, melyek közül az egyik talán egyszer s mindenkorra kialudt, igazán nem vagyok valami híres nagy herceg ...”

Lefeküdt a földre, és sírni kezdett.

A feladatot a következőképpen foglalmaztuk meg.

A kis herceg című könyv alábbi fejezetéből itt egy bekezdést elhagytunk. A hiányzó bekezdés helyét a zárójelbe tett pontok jelölik. A hiányossá tett szöveg után négy, betűvel jelölt (A-B-C-D) bekezdést találsz. Olvasd el figyelmesen a hiányossá tett fejezetet és a négy bekezdést, aztán válaszolj az a) és b) kérdésekre!

- a) Döntsd el, hogy véleményed szerint a négy bekezdés közül melyikkel egészítenéd ki a hiányossá tett szöveget annak érdekében, hogy egy számodra elfogadható fejezetet kapj! Írd a kipontozott helyre a megfelelőnek tartott bekezdés betűjelét!
- b) Formai, nyelvi és tartalmi szempontok felsorolásával indokold meg a döntésedet!

Egy szép napon aztán, miután sokáig vándorolt homokon, sziklákon, havon keresztül, a kis herceg végre rábukkant egy útra.

És az utak mind az emberekhez vezetnek.

– Jó napot! – mondta.

Virágzó rózsakert előtt állt.

– Jó napot! – mondták a rózsák.

A kis herceg csak nézte őket. Mind olyanok voltak, mint a virágja.

– Kik vagytok? – kérdezte meglepetten.

– Rózsák vagyunk – felelték a rózsák.

– Ó! – mondta a kis herceg.

És nagyon boldogtalannak érezte magát. Neki a virágja azt mesélte, hogy sehol a világon nincsen párja; és most ott volt előtte ötezer szakasztott ugyanolyan, egyetlen kertben!

„Hogy bosszankodnék, ha látná! – gondolta. – Iszonyatosan köhécselne, és úgy tenné, mint aki a halálán van, csak hogy nevétségessé ne váljék. Nekem pedig úgy kellene tennem, mintha ápolnám; különben még valóban meghalna, csak hogy megszégyenítsen ...”

És utána még ezt gondolta:

(.....)

Lefeküdt a fübe, és sírni kezdett.

A – Szépek vagytok, de üresek. Nem lehet meghalni értetek. Persze egy akármilyen járókelő az én rózsámra is azt mondhatná, hogy ugyanolyan, mint ti. Holott az az igazság, hogy ő egymaga többet ér, mint ti valamennyien, mert ő az, akit öntözgettem. Mert ő az, akire burát tettem. Mert ő az, akit szélfogó mögött óvtam. Mert róla öldöstem le a hernyókat (kivéve azt a kettőt-hármat, a lepkék miatt). Mert őt hallottam panaszkodni meg dicsekedni, sőt néha hallgatni is. Mert ő az én rózsám.

B „Mülékony a virágom – gondolta a kis herceg –, s mindössze négy tüskéje van, hogy a világtól védekezzék! És én magára hagytam otthon!”

C „Azt hittem, gazdag vagyok, van egy párjanincs virágom; és lám nincs, csak egy közönséges rózsám. Ezzel meg a három térdig érő vulkánommal, melyek közül az egyik talán egyszer s mindenkorra kialudt, igazán nem vagyok valami híres nagy herceg ...”

D „– Milyen furcsa bolygó! – gondolta a kis herceg. – Milyen száraz, milyen hegyes, milyen sós. És az embereknek nincs semmi képzelőtehetségük. Folyton csak azt szajkózzák, amit mondanak nekik ... Nekem otthon volt egy virágom: mindig ő kezdte a beszélgetést ...”

Az a) feladat megoldása az alábbiakban foglalható össze.

A feladatot megoldó 86 tanuló túlnyomó többsége kiegészítésként a „C” jelű bekezdést tartotta megfelelőnek. Néhányan az „A” jelű, illetve még kevesebben (6 versenyző) a „B” jelű bekezdés mellett döntöttek, a „D” jelű bekezdés egyetlen megoldásban szerepelt.

A b) feladat megoldásait 5 – az eredeti („C”) bekezdést választó – versenyző indoklásával szemléltetjük (a versenyzőket itt is nevezési számukkal jelöljük).

12.

„Azért választottam a »C« jelű bekezdést, mert szerintem ez illik legjobban a szövegkörnyezetbe mind tartalmi, mind nyelvi, mind formai szempontból.

A fejezet témája: a kis herceg találkozik a rózsákkal, és eszébe jut a rózsája. Elcsodálkozik, hogy mennyi ugyanolyan virág van, mint az övé, pedig az övé neki azt mesélte, sehol a világon nincsen párja. Szerintem ez már kizárja, hogy a »B« vagy a »D« jelű bekezdések legyenek helyesek.

Mivel a kis herceg gondolatait tudhatjuk meg, az »A« sem lehet helyes.

Marad a »C« jelű. Tartalmilag: a kis herceg sajnálja, hogy neki csak egy »közönséges rózsája« van; nyelvi: ugyanolyan a mondatszerkesztés, mint előtte, és ott van az utalás is. »És utána még ezt gondolta:«.

24.

„Az »A« azért nem lenne helyes, mert: 1. gondolatjel van előtte, s ez arra utal, hogy egy párbeszéd része, így a kis herceg nem gondolhatta; 2. az előtte lévő bekezdésben a rózsájáról beszél, furcsa lenne a hirtelen áttérés a többi rózsára.

A »B« azért nem helyes, mert igaz, hogy idézőjelben van, tehát formailag illeszkedne a kipontozott helyre, de úgy kezdődik az előtte lévő bekezdés, hogy »ezt gondolta:«, a »B« válaszbán pedig szintén szerepel, hogy »gondolta a kis herceg«.

A »D« esetében mind az »A« formai, mind a »B« nyelvtani hibája előfordul, valamint tartalmilag sem egészen megfelelő, hiszen ebben már az emberekről van szó.

Így marad a »C«, amelyik mindhárom szempontból illik a kipontozott helyre.”

27.

„Nyelvi szempontok szerint csak az »A« és »C« szövegek illenének az üres helyre. A »B« és »D« szövegekben szerepel a »gondolta a kis herceg«, holott a kihagyott hely előtt ez áll: »És utána még ezt gondolta:«, a szóismétlés fogalmazásban kerülendő, így ezt a kettőt nem választottam.

Formai szempontból az »A« is kizárható: a gondolatokat általában idézőjellel vezetjük be és zárjuk le, az »A«-ban ilyen nem található.

Tartalmi szempontokat figyelembe véve az »A«, »B«, »D« szintén nem megfelelő. Az »A« kapcsolódik ugyan a hiányos részlethez, mondanivalóját tekintve azonban elüt attól. A »B«-ben a virág védtelenségéről van szó, holott a hiányos szövegben a közönségesség bántja a kis rózsagazdát. A »D«-ben nem láttam olyan elemeket, amelyek arra utaltak volna, hogy miért sírt a kis herceg.

Minden szempontból a »C« illik a kipontozott helyre.”

28.

„Válaszom: a »C«. Azért ez a bekezdés illik ide, mert a kis hercegnek valami olyan dologra kellett rájönnie, amitől sírni kezdett. Az »A« esetében nem sírna, hanem örülne. A »B« és a »D« nem lehet, mert ezek tartalmilag nem illelnek ide. Formai szempontból sem megfelelő például a »D«, hiszen nem kezdődhet párbeszéd, mert a kis herceg gondolkodik, magában vívódik. Nyelvi szempontból mindenképpen múlt idő kell. A »B« sem lehet, hiszen akkor a »gondolta« szó miatt szóismétlést követne el az író.

Mindhárom szempont szerint csak a »C« lehet a helyes megoldás. A kis herceg, mikor még nem tudta, mit is jelent neki a rózsája (amit majd csak a róka-val való beszélgetés után tud meg), addig szomorú volt, hiszen azt hitte, éppen olyan közönséges virág, mint a többi, ezért sírt.”

38.

Az »A« semmiképp sem lehet, hiszen formailag és nyelvileg jól látható, hogy a kis herceg nem magában gondolkodik, hanem a rózsákhoz beszél: a szöveg nincs idézőjelbe téve, többes szám második személyben beszél.

A »B« tartalmi szempontból nem lenne jó, mert ellentétben áll azzal, amit a kis herceg már előtte mondott a virágjáról, s amit majd később mond („Iszonyatosan köhécselne...” → ← „Műlékony a virágom ...«), továbbá a »B« tartalmazza a „gondolta» szót, ezt már előbb is leírta az író.

A »D« tartalmilag nem jó, bár az első két gondolat esetleg még megfelelő lenne, a többi teljesen másról szól, és ekkor is ismétlődne a »gondolta«.

A »C«-t tartom minden szempontból a legmegfelelőbbnek.”

A b) feladat megoldásaihoz a következő megjegyzést fűzzük.

- Az itt bemutatott 5 megoldás a 86 versenyző közül azoknak a tanulóknak a megoldásait szemlélteti, akik a feladatot megfelelően értelmezték. Tapasztalatunk az volt, hogy a „C” bekezdést választó versenyzők többsége is a megadott három (formai, nyelvi és tartalmi) szempont közül leginkább csak egy (vagy legfeljebb két) szempont részletes (vagy kevésbé részletes) kifejtésére szorítkozott, első helyen a tartalmi szempont indoklása szerepelt, többen felfigyeltek a nyelvi összeférhetetlenségekre is, formai szempontokra igen kevés megoldásban találtunk példákat. Azoknak a tanulóknak a megoldásaiban, akik a tartalmi szempontok mellett a másik két szempontra is igyekeztek választ adni, meglepően sok az érvek nélküli ’állandoklás’ („mert így érzem jónak”, „csak ezt a megoldást érzem elfogadhatónak”, „az író ezt a megoldást írhatta” stb.). Értékelhető indoklást még az „A” bekezdést választók körében találtunk, a „B” és „D” bekezdést választók valójában nem tudták megoldani a feladatot. Különösen figyelemre méltó ez akkor, ha tudjuk, hogy a mű elolvasása feltétel volt a versenyen való részvételre.
- Nyilvánvalóan az itt bemutatott megoldások is tartalmazznak olyan megállapításokat, amelyekre – egy ilyen gyakorlat elvégzését követően – feltétlenül vissza kell térnünk (például „ugyanolyan a mondatszerkesztés, mint előtte” (lásd 24. versenyző); „a szóismétlés fogalmazásban kerülendő” (lásd 27. versenyző); „a »C«-t tartom minden szempontból a legmegfelelőbbnek” (lásd 38. versenyző) stb.

2. Záró megjegyzések

A „Bevezetés”-ben említett tanulmányi verseny országos fordulóján több éve szerepeltetünk a fentiekhez hasonló kreatív-produktív gyakorlatokat mind verbális, mind multimedialis szövegekre vonatkoztatva azokat.

A kreatív szövegmegközelítésről összefoglaló tájékoztató és bibliográfia e periodika 9. számában jelent meg (BENKES ZSUZSA – PETŐFI S. JÁNOS: A szövegelemzéskor felhasznált 'háttérismeretek' feltárásának kreatív módja); a versenyfeladatokat a „Nyelvünkben élünk”. Útmutató és feladatgyűjtemény a 13-14 éves korosztály magyar nyelvi kommunikációs versenyéhez (szerk.: BENKES ZSUZSA), OKSZI, Budapest, 1995. című kiadvány tartalmazza.

A kreatív szövegmegközelítés másik típusával, a kaleidoszkóp elven alapulóval kapcsolatos elméleti ismereteket és gyakorlatokat a tankönyvjegyzéken is szerepeltetett BENKES ZSUZSA – NAGY L. JÁNOS – PETŐFI S. JÁNOS: *Szövegtani kaleidoszkóp 1. Antológia és* BENKES ZSUZSA – PETŐFI S. JÁNOS: *Szövegtani kaleidoszkóp 2. A szövegmegformáltság elemző megközelítése* című *tanulói segédletnek nyilvánított kötetek tartalmazák.*

CREATIVE-PRODUCTIVE EXERCISES FOR PREPARING THE ANALYSIS OF *LE PETIT PRINCE* BY ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

ZSUZSA BENKES

Choosing illustrative material from written and oral tasks of the final of the Hungarian communication contests „We live in our Language” in 1995, the author presents two creative-productive exercises which can be regarded as examples for a creative approach to text analysis.